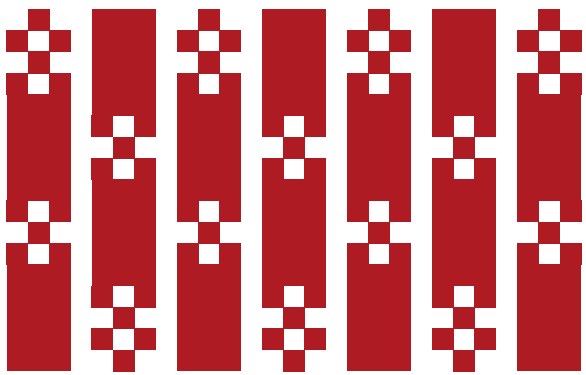

Tunnustus Vormsi Vaibile

EGON ERKMANN

Vormsi Vaib, suvine kultuuri-sündmus, sai kevadel erilise tunnustuse – Eesti suurimal loovusfestivalil Kuldmuna loovusfestivalil Kuldmuna pälvis see auhinna „Vormsi erimuna“.

Tegu on auhinnaga, mis märgib Vormsi Vaibi rolli saare kultuuriloo edasi andmisel ja erilise atmosfääri loomisel. „See on suur tunnustus mitte ainult korraldajatele, vaid kogu saarele,“ ütleb Mikk Puurmann, üks korraldaja.

19. juuli vaibiprogramm on koostamisel ning iga päev saab olema täis tegevusi kogu perele, kinnitab Puurmann. Laat, sportlikud väljakutsed, kontsertid ja lasteüritused ootavad nii saareelanikke kui ka saare külalisi.

Tunnustused ja varasemate aastate hea tagasiside on kasvatanud huvi ürituse vastu märgatavalt. Korraldajad kutsuvad kohalikke üles: **kui sul on pakkuda majutust või muid üritusele sobivaid teenuseid, anna endast märku!** Kirjuta vormsivaib@gmail.com.

Kuldmuna auhinna „Vormsi erimuna“ võtavad vastu Maicken Raska ja Mikk Puurmann. Foto: Kuldmuna

Vormsi vaibi üks eesmärkidest on teha midagi koos – kaasata Vormsi inimesi, hoida ja arendada ühiselt saare kultuurilugu. Seda kõike kestlikul viisil. Vormsi Vaib pole lihtsalt festival, see ühendab inimesi ja jutustab saare enda lugu.

Nargenfestival toob saarele Kreegi päevad

7. juuni kell 12 – Kreegid Vormsil

Kultuurilooline retk Vormsil Konstantin Kreegi ja Cyrilus Kreegi radadel: kirik – kalmistu – koolimaja – pastoraat – kõrts – rahvamaja. Saatjad: Riina Roose – retk ja jutt, Ene Salumäe – orel, Ave Tuhkur – klaver (ühislaulmisel), Ants Rajando – saare lugu.

Konstantin Kreek (1852–1916) – Cyrillus Kreegi (1889–1962) isa – oli tähelepanuväärne mees. Ta õppis Kuuda õpetajate seminaris ning mängis olulist rolli uue kirjaviisi levitamisel. Käesoleval raamatuaastal tasub pöörata tähelepanu uuele kirjaviisile ja selle alusepanijale Eduard Ahrensile (1803–1863). Teatri- ja muusikamuseumis on säilinud Konstantin Kreegi käsitsi ümber kirjutatud Ahrensi grammatika eestikeelseid peatükke.

Vormsil pidas Konstantin Kreek koolmeistri ametit 20 aastat – 1896–1916. Saarel toimus ka tema usu- ja nimevahetus: Gustavist sai Konstantin ja Karl Ustavist Kirill, hiljem Cyrillus. Konstantin Kreek on Vormsile maetud.

Kultuurilooline retk on osalejatele tasuta. Koostööpartnerid: EELK Vormsi Püha Olavi kogudus, Vormsi vald.

8. juuni kell 15 – Vormsi viisid

Vormsi kirikus tulevad ettekandele Vormsi koraaliviisid Cyrillus Kreegi 1921. aasta kogust. Kreegi kogutud viisid saavad uue näo eri heliloojate loominguks: Margo Kõlar – Vormsi koraaliviisid (torupill, nükkelharf ja orel), Pärt Uusberg – koraalid keelpillikvartetile Magnet, Liisi Koikson ja Raun Juurikas – hällilaulud (laul ja klahvpillid), Matis Leima – koraalid (kõik esinejad). Nargenfestivali kunstiline juht on Tõnu Kaljuste.

Kontserdi piletid on müügil Piletikeskuses.

Nargenfestival

Mai on suur talgukuu!

Laupäeval, 3. mail on üle-eestilised talgud „Teeme ära!“

Vormsi vallavalitsus teatab, et sel päeval on jäätmejaam avatud kl 10-17 ning **jäätmete äraandmine on TASUTA**. Okste, aia- ja haljastusjäätmete Rumposse viimiseks tuleb Hullo jäätmejaamast läbi käia ja haldajalt karjääri väravavõti küsida.

Pane oma talgud kirja veebilehel: www.teemeara.ee.

3. mail kl 10-14 on Vormsi kalmistu ja kirikuaia talgud. Võta kaasa töökindad, reha ning võimalusel kile või riie lehtede ja okste koormasse tõstmiseks. Talgulistele soe supp Vormsi naiskodukaitsjatelt. Info: Ants Rajando, 518 7957. Korraldajad: EELK Vormsi Püha Olavi kogudus, Vormsi vallavalitsus, Naiskodukaitses Vormsi jaoskond.

15.-17. mail kl 10-16 on hooaja avamise talgud Vormsi talumuuseumis Svibys. Koristatakse hoovi ja hooneid, saab talgutoitu, saiakesi ja kohvi. Osaleda saab endale sobival ajal mõnel päeval või iga päev. Kõik abikäed on oodatud! Korraldaja: Vormsi Kodukandi Ühing.

Hea vormsilane! Prügimajades jäätmete ladustamine väljaspool konteinereid ei ole lubatud. Jäätmed, millede tarbeks ei ole prügimajas konteinerit, tuleb viia jäätmejaama.

Avasta Vormsit mänguliselt!

MIKK PUURMANN

Märtsis ilmus trükist „Vormsi mängumärkmik“. Märkmik tutvustab Vormsit looval moel, pakkudes tegevust vormsilastele ja külalistele.

Oled mõelnud, et Tallide Talli seintel võiks ilutseda hoopis sinu kunstiteosed? Või tahaksid ise Vormsi jäätee kadakatega ääristada? Nüüd on sul see võimalus, kuna just selliseid ülesandeid peidab mängumärkmik.

Loov mõtlemine on oluline igas vanuses ning tänu loovusele oskame näha asju uutmoodi ja leida nutikaid lahendusi. Loovus on õpitav. Mängumärkmikus ongi Vormsi-teemalisi loovülesandeid – tuleb lihtsalt pliiats haarata ja ideed paberile püüda.

Vabane autoromust!

12.-31. maini saab jäätmekäitlejatele tasuta üle anda seisma jäänud sõidukeid.

Vormsile tullakse neile järele, kui on kokku kogutud vähemalt kolm sõidukit. Saarel olevate romude äraviimiseks tuleb ühendust võtta vallavalitsusega: vv@vormsi.ee, 5592 5486.

Veendu, et romule järgi tulevale puksiirile oleks tagatud vaba ligipääs ja ohutu teenindusruum. Kampaania käigus äraveetavate romusõidukite eest raha ei maksta. Täpsem info kampaania kohta: www.kliimaministerium.ee/romusoidukid.

Uued suunaviidad saarel

Vormsi valla 2024. aasta kaasava eelarve hääletuse võitis idee saare uute suunaviitude rajamiseks. Nüüd on saanud 34 helkurkleebisega viita paika. Läänud sügisel kaardistas töögrupp viitude vajaduse, võttis hinnapakumised, tootis viidad ja sel kevadel need paigaldati.

Täname idee autorit Liina Jutti ja kaasa mõtlemise eest Kata Varblast. Eriline tänu Meelis Mikkerile, kelle toetusel valmis kogu kontseptsioon ja kujundus.

Selle aasta kaasava eelarve raames paigaldatakse kuivkäimla Rälby sadamaalale.

Toidupakkide jagamise muutus

Vormsi valla ja Toidupanga vahel sõlmitud toidupakkide jagamise leping muutus selle aasta märtsist.

Toidupakke jagatakse 2025. ja 2026. aasta jooksul kaks korda kuus. Abivajadused hinnatakse ümber, et tagada toiduabi sihipärane jaotus. Toidupakkide saajate hulk väheneb, lähtudes uuesti hinnatud abivajadusest ja Toidupanga võimekusest annetatud toitu pakkuda. Pakkide kojutamine jätkub iga kuu viimasel esmaspäeval ning edaspidi toimetatakse pakke lisaks kuu teisel või kolmandal esmaspäeval.

Küsimuste korral palume pöörduda: maret.vorno@vormsi.ee, tel 5345 3622.

Sorteerimisjaam Hullos. Foto: Ebekai Härm

Sorteerimine on lihtne

EBEKAI HÄRM, MAJANDUS- JA HALDUSSPETSIALIST

Vormsi valla ametnikuks saades sain ülesande, et algavaks hooajaks oleksid saarel sorteerimisjaamad. Täna-seks on need paigaldatud Rumpo ja Borrby randa ning Rälby ja Saxby sadamatesse. Lisaks on sorteerimist võimaldav prügikastide komplekt Hullo keskses.

2024. aastal pidasin plaani tollase majandus- ja haldusspetsialist Andres-Andi Sarvega, et kuidas Vormsi randades ja sadamates prügi sorteerida. Tookord sai Vormsile tellitud üks näidiskast Palivere puidufirmast, mis seisis ületalve Krog'i õue peal. Kevadeks oli selge, et immutatud puidust sorteerimisjaam pole lahendus, mida kasutada.

Nüüd paigaldatud firma Sortaideri jäätmejaamad on ilmas-tikukindlast vineerist ning silmale kena vaadata – selged värvilised märgistused kutsuvad segapakendit, biolagunevat, klaaspakendit ja olmeprügi õigesse kohta panema.

Käin Hullo kastirea sisu aeg-ajalt vaatamas. Minu rõõmuks on plaan end igati õigustanud. Pakendid on kenasti kollase täpiga kastis, banaanikoored ja muu biolagunev pruuni märgistusega kaane all. Olmejäätmete kast on tühjavoitu. Mõned määrdunud paberitükid ja jäätisepulgad. Seega, andes võimaluse sorteerida jäätmeid, seda ka tehakse!

Muidugi jääb õhku küsimus, miks sama hästi prügimajades ei sorteerita. Ilmselt mängivad rolli elukorralduslikud harjumused ja vähene teadlikkus selle vajalikkusest.

„Vormsi Pakendilähing 2025“ aitab loodetavasti tuua ka vormsilaste kodudesse rohkem teadlikku jäätmete sorteerimist. Koos on lihtsam harjutada!

Pensionid suurenesid

Sel aastal suurenesid vanadus- ja rahvapension. Muutus ka pension kojukandeteenuse hind.

1. aprillist tõusid pensionid 5,7%. Pensionite indekseerimine toimub 1. aprillil, mil korrigeeritakse nii pensioni baasosa kui ka aastahinnet. Keskmise vanaduspension tõusis 817 ja rahvapension 393 euron. Oma pensioni suurust saab vaadata portaalis eesti.ee.

Vanaduspensioniealiste maksuvaba tulu on jätkuvalt 776 eurot. Kui pension on suurem, tuleb tulumaksu maksta vaid seda summat ületava osa pealt. Töötavad pensionärid peavad jälgima, et kui nende pension on väiksem kui 776 eurot, saab ülejäänud maksuvaba tulu rakendada muudele tuludele, näiteks töötasule.

Pensionid ja sotsiaaltoetused makstakse välja 5. kuupäeval. Kui 5. kuupäev

Igal kinnistul peab olema nimi

RIINA NEDZELSKIENE, VALLA EHITUSSPETSIALIST

Vormsi vallavalitsus on valla territooriumil koha-aadresside määraja ning vastutaja, et aadressisüsteem oleks loogiline ning vastaks nõuetele. Igal kinnistul on küll katastritunnus, kuid peab olema ka koha-aadress.

Ilma koha-aadressita ei saa ehitusregistris esitada teatist, ehitusluba ja teha teisi toiminguid. Aadressi määramise toimingud saab vallavalitsus teha nii omal algatusel kuid ka riigiasutuse, füüsilise või juriidilise isiku kirjaliku taotluse alusel. Viimase puhul tuleb esitada taotlus kohanime sooviga Vormsi vallavalitsuse e-postile vv@vormsi.ee.

Kui aadressi määramise teeb vallavalitsus, siis teavitab ta sellest kinnisasja omanikku, küsides tema arvamust. Aadressiobjekti omanik peab kirjaliku arvamuse esitama 15 päeva jooksul. Arvamuse mitte-esitamisel loetakse omaniku nõusolekuks.

Koha-aadress peab tagama objekti leidmise geograafilises ruumis, olema minimaalselt vajaliku pikkusega, vastama kultuuritavadele ja keelenõuetele ning olema kooskõlas aadressandmete süsteemiga. Koha-aadress on kohustuslik määrata hoonetele, aadressi vajavale hooneosadele ja hoonestatud või hoonestatavatele maaüksustele.

Nime määramisel tuleks lugu pidada asukoha ajaloost ja eripärast. Vormsil on võimalik taastada ka kinnistu ajalooline nimi. Soovitame enne kohanime valikut pöörduda vallavalitsusse taustainfo ja nõu küsimiseks.

langeb nädalavahetusele, laekub raha pangakontole esmaspäeval.

Alates 22. märtsist 2025 kehtib kojukandeteenusele uus hind – 8,61 eurot. Kõikidele kojukandeteenuse saajatele teavitati muudatustest aegsasti personaalselt.

Lisainfot saab sotsiaalkindlustusameti telefonil 612 1360 või e-postiga info@sotsiaalkindlustusamet.ee.

Sotsiaalkindlustusamet

Vallamaja kroonika

Lühike ülevaade kohtumistest

ja aruteludest, kus vallatöötajad on osalenud

- 5. märts** – HTM infotund: perelepitus, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 5. märts** – infotund: heaolu loov lasteaed ja kool, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 10. märts** – Lääne-Eesti biosfääri programmiala nõukoja koosolek, osales vallavanem
- 12. märts** – kooli hoolekogu koosolek
- 13. märts** – kriisikomisjonide vältimatu sotsiaalabi teemaline õppus, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 13. märts** – projekti „Noorte heaks” infotund, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 14. märts** – Vormsi Vallavolikogu istung
- 17. märts** – Vormsi Vallavalitsuse istung
- 18. märts** – kriisiindeksi täitmise koolitus, osales vallavanem
- 19. märts** – KKLM üldkoosolek, osales vallavanem
- 20. märts** – HTM infotund: alusharidus, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 27. märts** – kogukondades lõimumist toetava koostöö seminar, osales kultuuri- ja kogukonnaspetsialist
- 27. märts** – KOV Keskkonnaameti hommik: võõrliikide erinevus, osales keskkonna- ja planeeringuspetsialist
- 28. märts** – Vormsi Vallavolikogu istung
- 31. märts** – Vormsi Vallavalitsuse istung
- 2. apr** – psühholoogilise esmaabi kriisi sattunud inimese toetamise infotund, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 3.–4 apr** – noortegarantii tugisüsteemi Läänemaa õppereis, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 8. apr** – SITIKAS KOV riskianalüüsi koostamise koolitus, osales vallavanem
- 8. apr** – Amphora infopäev, osales infojuht ja vallasekretär
- 9. apr** – ELVL üldkoosolek, osales vallavanem ja volikogu esimees
- 11. apr** – Vormsi Vallavolikogu istung
- 11. apr** – autoromude kampaania infoseminar, osales infojuht
- 14. apr** – Saarte Energiaagentuuri üldkoosolek, osales vallavanem
- 17. apr** – Vormsi Vallavalitsuse istung
- 21. apr** – jäätmete majandamise mudeli koolitus, osales majandus- ja haldusspetsialist
- 21. apr** – andmekaitse infopäev, osales infojuht
- 22. apr** – Läänemaa DMO seminar, osales kultuuri- ja kogukonnaspetsialist
- 22. apr** – SA Läänemaa nõukogu koosolek, osales vallavanem
- 23. apr** – KOV finants- ja haridusvaldkonna ühisseminar, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist ja finantsjuht-raamatupidaja
- 29.-30. apr** – ruumiloome koolitus, osales keskkonna- ja planeeringuspetsialist

ARVAMUS • Kas Vormsil on jäätmete sorteerimine tava või erand?

EBEKAI HÄRM, FÄLLARNA ELANIK

Vormsil on ainulaadne prügimajanduse süsteem. Kui vaadata aga kuidas tegelikult jäätmete sorteerimisega lood on, siis tekib küsimus: kas see on siin tavapärase harjumus või pigem erand?

Paljudes Eesti omavalitsustes on sorteerimine loomulik osa igapäevaelust. Linnades ja teistes väiksemateski kogukondades tehakse seda automaatselt. Vormsil aga kuulen tihti põhjendusi, miks seda ei tehta – „naaber ei sorteer” või „see läheb nagunii kokku”. Kas see tähendab, et mittesorteerimine on tava?

Kes siis ei sorteer?

Viimasel ajal olen rääkinud mitme saareelanikuga, kes sorteerivad usinalt – pakendid ühte kasti, olmejäätmed teise, biojäätmed komposti jne. Nad teavad, miks see oluline on ja teevad seda isenesestmõistetavalt. Aga pilt prügimajades räägib teist keelt. Olmeprügikastid täituvad jätkuvalt kõige kiiremini, samas kui pakendikonteinerites on ruumi küllaga. See paneb küsima – kes on siis saarel need, kes ei sorteer? Külalisi on saarel praegu ju vaid üksikuid.

Prügi sorteerimise kohta tuleb infot uksest ja aknast ning Vormsil on samuti palju sellest kõneldud. Omavalitsus on panustanud süsteemi parandamisse – eelmisel aastal soetatud uued seadmed, et jäätmed oleksid kokku pressitavad ja transport soodsam. Prügi saarelt ära vedamine on omavalitsuse eelarves peamiselt kulu, sest elanikele esitatavad aastapõhised prügiarved on sümboolsed. Tegelikult võib seda käsitleda isegi kui dotatsiooni – ehk omavalitsus katab

suure osa kuludest, et süsteem toimiks.

See tähendab, et iga valesti sorteeritud jäätmeliik suurendab koormust ning toob kaasa lisakulusid. Kui pakendid satuvad olmejäätmete hulka, peab omavalitsus maksma nende äraveo eest rohkem, kuigi õigesti sorteerituna saaks pakendid soodsama hinnaga taaskasutusse saata. Lõppkokkuvõttes mõjutab see kogu saare rahakotti.

Kuidas muuta sorteerimine tavaks?

Kõik algab väikestest asjadest. Kui üks inimene hakkab sorteerima ja teine võtab eeskuju, siis vaikselt muutub see harjumuseks. Kui naaber räägib, et ta sorteerib pakendeid, võid sa järgmisel korral mõelda: „Miks mitte ka mina?” Kui lapsed kasvavad üles teadmisega, et prügi sorteerimine on sama loomulik kui nõude pesemine, siis ei teki neil ka küsimust, kas seda üldse teha. Kõik algab lihtsast teadmisest – kuhu miski käib ja miks see oluline on. Oleme üks-teisele eeskujuks! Sorteeritud prügist vabanemine on tehtud saarel võimalikult mugavaks – ühe käiguga saab kõik sorteeritud jäätmed prügimajja viia.

Mõned asjad võtavad aega. Kui oleme järjepidevad, saab sorteerimisest Vormsil tava, mitte erand. Lõppude lõpuks sõltub see meist endist – kas tahame, et saarel kasutatakse ressursse või lepime sellega, et „nii on alati olnud”? Valik on meie.

Kevadised valla projekti- ja tegevustoetused

ÜLLE JUHT, VALLA KULTUURI-JA KOGUKONNASPETSIALIST

Vormsi valla mittetulunduslikuks tegevuseks 2025. aasta kevadvoorust esitati 12 projekti, millest üheksa taotlust oli projektitoetusteks ja kolm tegevustoetusteks.

Kõik esitatud projektid kvalifitseerusid ning said rahastused. Tõsi, mitte küll kõik täies mahus, kuid planeeritud tegevuste olulises mahus siiski.

Täielik rahastus

- Hosby Külaselts MTÜ, projekt „Vormsi spordipäev” – 330 €
- MTÜ Vormsi Püha Olavi Gild, projekt „Vormsi rahvarõivaste pildistamine” – 183 €

Mittetäielik rahastus (seoses vahendite vähesusega)

- Diby Külaselts MTÜ, projekt „Diby küla jaanisimman 2025” – 1220 €
- Vormsi Kraam MTÜ, projekt „Pannkoogihommikud lastele 2025” – 710 €
- MTÜ Vormsi Vaib, projekt „Vormsi

Vaib 2025” – 2250 €

- Rälby Külaselts MTÜ, projekt „Olavipäeva laat 2025” – 745 €
- Vormsi Jahiselts MTÜ, projekt „Vormsi rahva jahipäevad” – 600 €
- MTÜ Ormfolke, projekt „Vormsi Noorte show-tantsurühma laager Tal-Tech Cheerleaders’itega” – 960,80 €
- MTÜ Vormsi Kodukandi Ühing, projekt „Lastehommikud Vormsi Talumuseumis” – 370 €

Tegevustoetused

- MTÜ Rahvatantsurühm Vormsi – 2600 €
- MTÜ Vormsi Kodukandi Ühing – 4600 €
- MTÜ EELK Vormsi Püha Olavi kogudus – 2000 €

Valla 2025. aasta eelarve lühiülevaade

TRIIN LEPP, VORMSI VALLAVANEM

Vormsi valla 2025. aasta eelarve võeti vastu vallavolikogu 28. märtsi istungil. Vormsi valla eelarve kulude ülesehitus on tegevusalapõhine. Eelarve täitmist korraldab vallavalitsus.

Eelarve kujunemisest, arvnäitajatest ja kulude jaotusest valdkondade lõikes saab detailsemalt lugeda kodulehelt: vormsi.ee/valitsemine/eelarve.

Põhitegevuse tulud

2025. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse tulusid 1,5 miljonit eurot. See on 78 tuhat eurot ehk 6% rohkem kui 2024. aasta eelarve täitmine. Põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, saadavatest toetustest tegevuskuludeks, kaupade ja teenuste müügitulust ning muudest tegevustuludest.

- Põhitegevuse tuludest suurima osa, 56%, moodustab **tulumaks**, mille laekumiseks on prognoositud käesoleval aastal kokku 823 tuhat eurot (kasv võrreldes 2024. aastaga +5,5%). Tulumaksu laekumist mõjutavad maksumaksjate ja pensionäride arv ning nende brutosissetulek.

- **Saadavad toetused** moodustavad põhitegevuse tuludest 34%, ulatudes 499 tuhande euronit (+5%). Tasandusfondi maht on 167 tuhat eurot (+19%), toetusfondi maht 276 tuhat eurot (+1%) ning planeeritavate saadavate projektitoetuste maht 55 tuhat eurot (-9%).

- **Kaupade ja teenuste müügist** prognoositakse koguda eelarvesse 6% põhitegevuse tuludest ehk 92 tuhat eurot (-8%). Vähenemine tuleneb tasuliste teenuste konservatiivsemast planeerimisest.

- **Maamaks** moodustab eelarve tuludest 4% ehk 56 tuhat eurot.

Investeeringustegevus

2025. aasta eelarves on planeeritud investeeringustegevuse kulusid 1,5 miljonit eurot, mis on 984 tuhat eurot rohkem kui 2024. aastal. Investeeringustegevuse kulud koosnevad põhivara soetusest, põhivara soetuseks antavatest toetustest ja laenuintresside kuludest.

Põhivara soetus moodustab 96% investeeringukuludest ehk **1 433 tuhat eurot**.

2025. aastal kavandatud **investeeringusobjektid** on:

- Spordihoonde ehitus – 1 109 tuhat eurot (sh toetus 759 tuhat eurot);
- Rälby sadama arendus – 209 tuhat eurot (sh toetus 200 tuhat eurot);
- Sotsiaaltranspordi soetus – 60 tuhat eurot (sh toetus 51 tuhat eurot);
- Teede parendamine – 40 tuhat eurot;
- Jäätmeäitluse inventari soetus – 15 tuhat eurot (sh toetus 5 tuhat eurot).

2025. aasta planeeritavad antavad toetused põhivara soetuseks on:

- 20 tuhat eurot veemajanduse renoveerimiseks (koos Haapsalu Veevärgiga);
- 10 tuhat eurot kiriku renoveerimiseks;
- 9 tuhat eurot hajaasustuse programmi toetusteks (sh toetus 4 tuhat eurot).

Laenuintresside tasumiseks on arvestatud 21 tuhat eurot.

2025. aasta eelarves on investeeringustegevuse tuludeks planeeritud 1 019 tuhat eurot, mis on 648 tuhat eurot rohkem kui 2024. aastal. Investeeringustegevuse tulud saadakse toetustest põhivara soetuseks, finantstuludest ja põhivara müügist.

Põhivara müügitulu 2025. aastaks ei ole planeeritud ning enamiku investeeringustegevuse tuludest moodustavad põhivara soetuseks saadavad toetused.

Põhitegevuse kulud

2025. aasta eelarves on põhitegevuse kuludeks planeeritud 1,4 miljonit eurot. See on 201 tuhat eurot ehk 16% rohkem kui 2024. aasta eelarve täitmine. Põhitegevuse kulud koosnevad antavatest toetustest ning majandamis- ja personalikuludest.

2025. aastaks planeeritud põhitegevuse kuludes on personalikulude osakaal 52%, majandamiskulude osakaal 41% ning antavate toetuste osakaal 6%. Eelarvelisi vahendeid on arvestatud personalikuludeks 735 tuhat eurot (+10%), majandamiskuludeks 585 tuhat eurot (+21%) ja antavateks toetusteks 89 tuhat eurot (+27%).

Põhitegevuse kulud kajastatakse eelarves tegevusalade lõikes ning suurima osakaaluga on hariduse valdkonna kulud, mis katavad 37% planeeritavatest põhitegevuse kuludest. Valitsussektori teenustele on kavandatud 20%, majandusele 14%, kultuurile 10%, keskkonnakaitsele 6%, sotsiaalse kaitse teenustele 8%, elamu- ja kommunaalmajandusele 3% ning avaliku korra tagamisele 2% põhitegevuse kuludest.

Planeeritavate põhitegevuse kulude seas on **suurim protsentuaalne kasv (+52%) sotsiaalse kaitse valdkonnas**. Antavad toetused suurenevad 19 tuhande euro võrra, majandamiskulud 10 ning personalikulud 9 tuhande euro võrra. Sotsiaalse kaitse toetuste kasvu mõjutab 2023. aasta jõustunud hooldusreform ning 2025. aastast toetusfondist eraldatavad vahendid vaimse tervise toetuseks. Majandamiskulude suurenemist tingivad

peamiselt sotsiaaltranspordi soetamisega kaasnevad lisakulud sõiduki ülalpidamiseks.

Suurim põhitegevuse kulude mahuline kasv on kavandatud majanduse valdkonnas, kus kulud suurenevad **64 tuhande euro võrra** (+46%). Sellest 57 tuhat eurot (+48%) moodustavad majandamiskulud. Valdonna majanduskulude kasvu suurim mõjutegur on arendusprojektidele planeeritud vahendite kasv. Personalikulude kasv tuleneb nii koosseisulise kui ka koosseisuvälise personali töötasu tõusust.

Suurim osa põhitegevuse kuludest tehakse hariduse valdkonnas, mille osakaal 2025. aasta eelarves on **37%**. Hariduse põhitegevuse kulud suurenevad 38 tuhande euro võrra (+8%), sealhulgas majanduskulud 28 tuhande (+21%) ja personalikulud 8 tuhande (+2%) euro võrra.

Valitsussektori teenuste põhitegevuse kulud suurenevad kokku 12 tuhande euro võrra (+5%). Valdonna personalikulude kasv on 26 tuhat eurot (+14%) ning majanduskulude vähenemine 14 tuhat eurot (-20%). Majanduskulude vähenemine tuleneb osaliselt sellest, et arendustööde vahendid kajastatakse valitsussektori asemel teistes valdkondades, vastavalt arendusprojekti olemusele. Valitsussektori teenuste personali- ja majanduskuludesse on arvestatud ka vahendid 2025. aasta sügisel toimuvate kohaliku omavalitsuse korraliste valimiste läbiviimiseks.

Põhitegevuse tulude ja kulude vahe ehk **põhitegevuse tuleml** on 2025. aasta eelarves planeeritud **45 tuhat eurot**.

Finantseerimistegevus

Investeeringute elluviimiseks **plaanitakse võtta 269 tuhat eurot laenu**, mis suurendab valla **netovõlakoormust** (kohustused miinus likviidsed varad) **26%-ni põhitegevuse tuludest** ehk 375 tuhande euronit. Laenude tagasimakseid koos intressikuludega tehakse käesoleval aastal 59 tuhande euro ulatuses.

Likviidsete varade maht väheneb 27 tuhande euro võrra ning aasta lõpuks prognoositakse rahalisi vahendeid 97 tuhande euro ulatuses ehk 7% põhitegevuse tuludest.

Ela ja Aini kuldne mai

MALLE HOKKONEN

Aeg, mil heleroosast unistusest saab kuldne juubel, pole just sagedane. Kuid just sellise kuldse tähtpäevani jõuavad Ela ja Ain Streng selle aasta mais.

Ela ja Aini esimesed tähelepanunooled lendasid teineteise poole Vormsi kinoõhtul. Sel ajal oli Ain sõjaväest puhkusel ning Ela läks sõbrannadega rahvamajja kinno. Ja siit alates jagus neil pilke vaid teineteisele.

Nii otsustasidki 50 aastat tagasi Ela ja Ain oma sõpruse ja ustavuse jagada teineteisega ning sõlmisid õnneliku abielu Haapsalus. Kuid see algas sehkeldustega...

Pidulikult hetkel plaaniti olla kahekesi, hoida kõike vaka alla ning minna oma abielu sõlmimiselt hoopiski Tallinna, tuttavate pulma. Kuid – ei tea millisel viisi – sai saladus avalikuks ning õnnitlejaid tuli kokku palju. Head töökaaslased olid mandril katnud pulmalaua ja meelitasid noorpaari samuti kohale. Pidutseti hommikuni, kuid noorpaar pages sealt ikkagi pealinna.

Ain ja Ela

Ain on läbinisti Vormsi poiss, õppis saare koolis, hiljem Ti-hemetsa sovhoostehnikumis. Sõjaväest naases kodusaarele ning töötas autojuhina, hiljem

peainsenerina. Lahedamad elutingimused ja suurem palk viisid Aini tööle Ridalasse Saida sovhoosi.

Ain meenutab humoorikalt, et suurim ja raskeim töö kortermajas oli prügikasti väljaviimine. Nii ei pane imestama, et meest kutsus meri ja mets ning oma õu. Isa oli Aini varakult küttime ja kalastama õpetanud ja need tegevused on tähtsal kohal siiani.

Ela veetis lapsepõlve Pärnumaal ning raamatupidaja tarkused sai ta Vinni näidissovhoostehnikumist. Seda tööd tegi ta pikalt. Lisaks on ta töötanud lasteaias, koolis pikapäevavärgi õpetajana ja

majutuses kokana.

Praegu on Ela tänuväärseks tööks abivajajate hooldamine – aidades korrastada nende elamist, tuua toitu ning olla lõbus vestluskaaslane. Ela hobiks on rahvatants ja erinevad näputööd. Abivalmidust ja hoolimist, lõbusat naeru ja kohusetunnet on Elal ülevoolavalt.

Kodu ja lapsed

Ela ja Ain on ehitanud oma kättega õdusa kodu (abikäe ulatas ka Aini vend Ants). Ekstreemsemaist seikadest meenub kuldpaarile hetk, kui kord kesktalvel tuldi jalgsi üle jää, üks titt süles, teine järeletoetaval kalgul.

Nende kolm last on sagedasti vanemate juures, rääkimata lastelastest – kõigil tähesära silmis ja tähtsad tegemised teha.

Vanemate oskused ja huvid võluvad lapsigi. Eve, Oke ja Ege oskavad meisterlikult kalapüüki

Ela ja Ain aastal 1975 ja 2025. Fotod: perearhiiv ja Malle Hokkonen

Olgu Elal ja Ainil fantastilisi sõite abielulaevukesel ja jätkugu häid sõnu ning rõõme. Saatu neid suurepäraseid rõõmsad aastad, olgu neil tervist ning tahtmist elu ehtida siidise lindiga!

ja kaladest hõrke sööke vaaritada. Samuti jahilindu puhastada ja praadi valmistada.

Lapsed tunnistavad, et ema oli nõudlik, kuid isa kavalam. Ta kostis sageli, et ise tead, kuidas selles või teises olukorras käituda – vastutus on sinu! Aga ema on alati parandamatu optimist – „Noh, mis see siis ikka on? Teeme ära!”

Kuidas abielu töökorras hoida? Kas kooselulaevuke on mõnikord ka karile jooksnud?

Töökorras saab hoida üksteise mõistmisega ja kurjusepuntra südamliku lahtirääkimisega. Ikka on laevuke lühiajaliselt karile jooksnud, kuid sealt ka lahti sikutatud. Iseenda sisemaailm olgu alati positiivselt laetud. Nii leiab ka erimeelsuses selle hea laengu intriigist ülesaamiseks ja unustamiseks.

Suvelavastus
13. 14. 15. 16. 17. augustil 2025
kell 18:00 Vormsi saarel, Hullo külas

VORMSI lugu

Urmas Lennuk AUTOR
Marko Mäesaar LAVASTAJA
Triinu Pungits KUNSTNIK

OSADES:
Viire Valdma (Eesti Draamateater)
Raimo Pass (Eesti Draamateater)
Ken Rüütel (Teater Vanemuine)
Iris Viru ja teised

PILETID fienta.ee KORRALDAJA Vormsi vald

Vormsi
16. mai 2025
10:15–19:05
www.laanesport.ee/
liikumiskonverents

TASUTA!

LIIKUMISKONVERENTS

Liikuv ja terve Läänemaa: kogukonnad õue!

Liikumiskonverents Vormsil on mõtte- ja liikumisretk, kus arutleme inimeseks ja kogukonnaks olemise üle. Saare rahu, loodus ja kogukonnatunnetus annavad meile olemise ruumi ja mõtete sügavust.

Registreeru 10. mail!

- Hendrik Johannes Terras - Regionaal- ja Põllumajandusminister
- Hendrik Relve - loodusajakirjanik, rännumees, kirjanik ja fotograaf
- Triin Lepp - Vormsi vallavanem
- Liis Lepik - Saaremaa abivallavanem
- Silm Tõnisson - liikumisõpetaja ja Liikumismängud looja
- Piret Eesmaa - Hiiu leht
- Henek Tomson - Liikumisharrastuse kompetentsikeskuse teadusjuht

Esinejate nimekiri täieneb!

LAANELA
Liikuv Läänemaa

VORMSI
HAAPSALI
LÄÄNE-NIGULA

Sari #vormsiliigub

Sari #vormsiliigub pakub sel aastal vähemalt kaheksal kuul väljakutseid. Arvestus toimub kehalist aktiivsust edendavas äpis YuMuuv, mis on Vormsi rahva liikuma pannud juba aprillist 2020.

- **Mai:** sportlik väljakutse auhindadega
- **Juuni:** harjumusi kujundavad vaimset laadi väljakutse
- **August:** sportlik väljakutse auhindadega
- **September:** harjumusi kujundavad vaimset laadi väljakutse
- **November:** sportlik väljakutse auhindadega
- **Detsember:** harjumusi kujundavad vaimset laadi väljakutse
- **NB!** Suvel ekstra-väljakutsed!

Võimalik on valida mitme väljakutse vahel. Täpsem info äpis YuMuuv. **Juhised liitumiseks:** lae alla äpp YuMuuv; liitumise kood on VGN-112; lisa nimi ning vali küla, kus elad.

Raamatuaasta Vormsi raamatukogus

EGON ERKMANN

Tänavu möödub 500 aastat esimese eestikeelse raamatu ilmumisest. Ka koolimajas asuv Vormsi raamatukogu tähistab Eesti Raamatu Aastat.

„Eelmine aasta laenutas raamatuid 132 inimest,” ütleb juhataja Ene Rand, kel täitub mais kaheksas ametiaasta. Aktiivseteks laenutajateks on koolilapsed ja lasteaed. Suvel hoiavad laenutust kõrgel puhkajad.

Kokku on kogus 9485 raamatut ning uudiskirjandust tuleb kogu aeg juurde. „Ideoloogiliselt vanu raamatuid ei ole,”

kinnitab Ene. Ka raamatukogus on tehtud suurpuhastus. Alles jäävad erilised raamatud.

„Maist saab näha raamatukogus olevaid autogramme ja pühendustega raamatuid. Kokku umbes 20 raamatut. Ühte tahaks isegi rahvusraamatukogu endale,” on Ene silmanähtavalt rahulolev. See on rootsikeelne raamat „Förändringen” („Muutus”), milles on autor Liv Ullmann

Kevadel sai raamatukogus näha nii suurimat kui väikseimat raamatut. Foto: Egon Erkmann

autogramm. Autor on tunnustatud Norra näitleja ja režissöör, kes on teinud palju koostööd Ingmar Bergmaniga. Tõenäoliselt jõudis see raamatukokku mõnelt vormsirootslaselt, arvab raamatukogu perenaine.

Septembris avab Ene aabitsate näituse.

Lisaks raamatukogu aabitsatele kutsub ta vormsilasi tooma aabitsaid enda perest või talust. Olgu see vanemast või uuemast ajast, eesti, vene või rootsi keeles.

Muide, rootslaste aega saab raamatukogus näha ja lausa katsuda. Enne II maailmasõda valminud Vormsi raamatukogu klaasustega ajakirjakapid parandas Toivo Hokkonen ja nendes hoiab Ene vanemaid raamatuid.

(M)ajalugu: igapäevaelu saare väiketalus

ALGOR STRENG

(M)ajalugu kirjutas veebruaris Hosby Hansase elumajast ja remondist. Jätkame sama talu pererahva – Madli ja Hando Pauluse – elulaadiloo.

Hansase pererahva elulaad on hea näide, kuidas üha rohkem ise toitu kasvatada ja muulgi moel omal käel hakkama saab. Nii avame vana maja väärtustele lisaks vormsilase leidlikku loomust, jagades nende oskusi, kogemusi ja tarkusi.

Paljud saare inimesed peavad kokkuhoidlikku elu iseenesest mõistetavaks, mis on väga austusväärne. Kui palju te ise toitu kasvatate ja palju toidu-poest sõltute?

Kõik juurviljad, köögiviljad ja puuviljad kasvatame ise. Üle talve säilitame õunu. Luuviljalisi, sõstraid, maasikaid paneme ka sügavkülma. Mõnikord ostame poest banaani ja avokaadot.

Metsast korjame seeni ja marju, mida üle talve hoidmiseks paneme purki või sügavkülma. Poest ostame peamiselt piimatootsmeid ja liha. Liha oleme võimalusel ostnud otse kasvatajatelt. Teravilja ka otse tootjalt ja suuremas koguses. Konserveeritud köögiviljad teeme ise ja kui hooajal ei jõua ära süüa, lähevadki purki.

Kala me poest põhimõtte pärast ei osta, käime ise merel, et saada värsket. Jahipidamisele oleme ka mõelnud, aga seni on see plaan tulevikku lükkunud.

Toidujulgeoleku mõttes on meil hästi – kraami on palju. Kevade poole hakkab sahver tühjenema, aga siis ongi mõistlik lauale rohkem värsket tuua – kala, korjame naati, nurmenukulehti, tõlkjat ja kõike, mida järjepanu tuleb. Kasvuhoonest hakkab juba aprillis salatikraami

tulema. Väärtuslikud on oskused, et saad toitu juurde kasvatada või kala püüda.

Kuidas väiketalus see kõik koos toimib? Kas jääke tekib?

Jääke ei tekigi. Toidujäägid lähevad lindudele, ülejäänud komposti. Sinna lähevad ka taimepealsed ja rohimisjäägid. Kõik läheb hiljem omakorda tagasi aiamaale. Hobusesõnnik samuti (väga väärt kraam!).

Vana hein läheb multšiks, mis kõduneb mullaks. Adru toome rannast.

Puutuhk läheb kahjuritõrjeks. Samuti taimevirts ehk käärima aetud taimeleotis. Kapsaliblikaid eksitavad peulilled, mis näevad samas ilusad välja.

Poepakendid võiksidki ole mata olla, säästaks loodust. Ehitusel tekkivad puidujäägid lähevad kütteks. Pappi oleme kasutanud peenarde alla, aga ka tule süütamiseks.

Kas vajate saarel mingeid teenuseid, mille pärast muidu mandrile peab minema?

Tervisega seonduvalt on mõnikord raske. Oled haige, aga

pead minema Haapsalusse pooleks päevaks, sest osa ravimeid ei saa saarele.

Samas ju tead, et kui tööd tehes midagi puudu jääb, siis ei saa minna poodi ja juurde osta. See, et kohapeal suurt kaubandust pole, paneb vajadused rohkem läbi mõtlema ning vähendab tarbetuid oste.

Muus osas on keeruline öelda, millest puudust tunneme.

Teatrit, kino ja kontserti on meil palju, et seepärast mandrile minema ei pea. Saare elu osaks ongi, et pead olema ettenägelik ja oma soovid läbi mõtlema.

Kas oma talus töötamist saab nimetada tööks või hobiks või on see võrreldav palgatööga? Või hoopis hoopis loomingu, mis annab energiat?

Hobiks seda me ei nimetaks. Talus ei ole nii, et täna ei viitsi... Kui oled kohustuse võtnud, pead sellega tegelema. Palgatööga on see võrreldav, sest ajakulu on suur. Samas naljaga pooleks saab öelda, et palgatööl käimine segab elu – ilma selleta tegeleks talutööga rohkemgi.

Talus on toredaid töid ja vastupidi. Kui on kehv ilm, siis on tüütu käsitsi 200kg heinarulli lükata. Iga tööga on omad mured, aga meile meeldib just rohkem

loodusega kooskõlas elada.

Tänapäeval on võimalik tehnikat kasutades metsa teha, aga me teeme seda hobusega, sest see on tore ja annab meile palju rohkem. Või paned seemne mulda, näed seda kasvamas, hoolitsed ja hiljem saad saaki. Talupidamine on looming. See on mitmekesine, üksteist teotav ja loomulik elu, see annab energiat.

Mida lisaks armastusele täpsemalt õnneks vaja on?

Kodu looduse keskel, kus on piisava ressursina maad, et talupidamisega tegeleda. Aiamaaks ja karjamaaks on ruumi vaja. Maa rentimine pikas plaanis ei ole jätkusuutlik. Meie jaoks on prioriteediks pakkuda loomadele võimalikult liigiomast elukeskkonda ning maa seisukorda parendada. Ehk püüame rakendada taastava põllumajanduse põhimõtteid.

Samuti see, et astud kodust välja, et olla puutumatus looduses. Elada osana loodusest, see teebki õnnelikuks. Kui mingi faktor ära võtta, siis muutuks elu keerulisemaks. Ei kujuta linnas elamist enam ette, see oleks piin.

Üks maaelu eelis on, et kriisidega on siin lihtsam toime tulla. Kui oled oskustega inimene, annab see suure kindlustunde.

Mõtisklus saare südamest

SANDER VAUS, VORMSI KOOLI AJALOO, EESTI KEELE JA KIRJANDUSE ÕPETAJA

„Olen söömata ja liialt hirmul, et end isegi liigutada.” Päevik, 22.08.2024

See oli mu kolmas päev Vormsil ja vaim oli haaratud lihtlabasest hirmust teadmatuse ees.

Kooliaasta oli algamas ja uus amet oli algamas ja pilk tulevikku otsis selliseid varjundeid, kus iga mõte kõikide asjade lõppu kipub ja seal teiste võimalikkustega mingiks ühtseks hoomamatuks massiks tardub.

Mõistus ei salli vormitust ja uue näona väikesele saarele kolimine mõjus hetkes niivõrd veidralt, et tõsiasja narratiivsel raamistamisel jäi pinnale segu viktorniaanlikust romansist briti kostüümidraamas ja folk-õudusest, mille lõpus noor koolmeister kiieplatsil naeru saatel vanajumalatele ohverdatakse. Lõbustav

melodraama selle päriselt õudse ees, millena mõjus mõte esimest korda enda õpilaste ette ilmumisest.

Hirm kui meeleseisund, jõuetu nagu ta lõpuks on, leiab enda väljenduse miskit ennetades. Tema koht on nendes lugudes, mida me maailma kirjeldamiseks välja mõtleme. Puhttundmuslikult on (leebe-mal juhul) tegu mõõduka ebamuguvusega, mille vahetult tajutav iseloom pole hirmu-objektiga otseselt seotudki. Järjekindlalt kutsub seda esile kõik uudne ja teadmatu ning veelgi järjekindlam on selle hajumine hetkes, kus ennetatav reaalseks on saanud ja pärismaailm kogu enda rikkusega kõige keerulisemadki lood häbisse jätab.

Lugu saab peatada, kuid elus marsib aeg alatasa armulikult edasi. Oodatu või kar-detu, leides oma tunni, lakkab olemast see, mis ta oli. Teadmatuse asendub teadmisega ning iga tundmus takerdub loomult mõnda uude mõtterägastikku. Õpetamistöös tege-len kõige otsesemalt teadmiste jagamisega,

kuid tähtsam veel teadmisest on rahu tege-mine teadmatusega. Kas pole tõsi, et just need hetked, kus lugu ja reaalsus ootama-tult kokku põimuvad, elule kõige rohkem värvi annavad?

Kas hirm õpilaste ees osutus õigusta-tuks? Ilmselgelt mitte. Sain peagi teada, et tegu on lahkete, vastuvõtlike ja üdini arm-sate inimestega. Seejuures kehastavad nad isikuomadusi, mis saarel üleüldiselt silma torkavad. Neljandik neist teeb lõpueksa-meid ja tõmbavad siinses koolis vaikselt otsi kokku. See mõneti tundmatu maa, mis nende haridusteel nüüd vastu kumab, kätkeb endas teadmatust. Haakigu selle teadmatusega end tundmused hirmust või ootusest või mõlemast, võimalikke lugu-sid tõmbab see ligi nagu päikesesoe tuba Vormsi sääski. Rikkalikum kui iga lugu saab aga olema see vahetu reaalsus, mis julge pilgu ja põnevustunde valguses enda ilu lakkamatult avaldada soovib.

Reisiparvlaev Ormsö sõidugraafik, mai-august

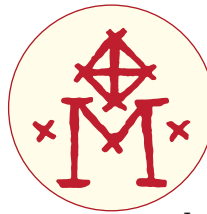
1.-31. mai 2025	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby
Esmaspäev	06.35	07.45	08.35	10.15	13.20	14.30	17.05	18.15		
Teisipäev	06.35	07.45	08.35	12.30	13.20			18.15		
Kolmapäev	06.35	07.45	08.35	10.15	13.20	14.30	17.05	18.15		
Neljapäev	06.35	07.45	08.35	10.15	13.20	14.30	17.05	18.15		
Reede	06.35	07.45	08.35	10.15	13.20	16.15	17.05	18.15	19.05	20.15
Laupäev			09.05	10.15			17.05	18.15		
Pühapäev			11.05	12.15	13.05	14.15	17.05	18.15	19.05	20.15
N, 1.05.2025			09.05	10.15			17.05	18.15		

1. juuni - 31. august 2025	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby	Sviby – Rohuküla	Rohuküla – Sviby
Esmaspäev	06.35	07.45	08.35	10.15	13.20	14.30	17.05	18.15		
Teisipäev	06.35	07.45	08.35	12.30	13.20	16.15	17.05	18.15		
Kolmapäev	06.35	07.45	08.35	10.15	13.20	14.30	17.05	18.15		
Neljapäev	06.35	07.45	08.35	10.15	13.20	14.30	17.05	18.15	19.05	20.15
Reede	06.35	07.45	08.35	10.15	13.20	16.15	17.05	18.15	19.05	20.15
Laupäev			09.05	10.15	11.05	12.15	17.05	18.15		
Pühapäev	11.05	12.15	13.05	14.15	15.05	16.15	17.05	18.15	19.05	20.15
P, 22.06.2025			11.05	12.15	13.05	14.15	17.05	18.15		
E, 23.06.2025			09.05	10.15			17.05	18.15		
T, 24.06.2025	11.05	12.15	13.05	14.15	15.05	16.15	17.05	18.15	19.05	20.15
L, 19.07.2025	09.05	10.15	11.05	12.15	17.05	15.15	17.05	18.15		
K, 13.08.2025			08.35	10.15	13.20	14.30	17.05	18.15	21.05	22.15
N, 14.08.2025	08.35	10.15	13.20	14.30	17.05	18.15	19.05	20.15	21.05	22.15
R, 15.08.2025	08.35	10.15	13.20	16.15	17.05	18.15	19.05	20.15	21.05	22.15
L, 16.08.2025			11.05	12.15	15.05	16.15			21.05	22.15
P, 17.08.2025	13.05	14.15	15.05	16.15	17.05	18.15	19.05	20.15	21.05	22.15
K, 20.08.2025			08.35	10.15			17.05	18.15		

Talumuuseum on Vormsi värav

EGON ERKMANN,
MONICA AHLSTRÖM,
VKÜ JUHATUSE LIIKMED

**Sel aastal peab
Vormsi talumuuseum/
Ormsö hembygdsgrd
25. sünnipäeva.**

16. mail kell 17 alustame hooaega näituse „Suised saarte sitsijakid“ avamisega. Aivi Tammekoostatud saarte pärandkultuuri tutvustaval näitusel on mitmeid Vormsilt pärit sitsjakke. Juunis avame näituse õigeusust saarel, mis täiendab Kreegi päevi Vormsil. Pärast jaanipäeva toimuvad muuseumis Iloni Imedemaa lastehommikud. Muuseumi sünnipäeva tähistame Olavipäeval muuseumi-fika'l (kohv ja saiake). Juulis toimub ka kultuurikohtumine Ormsökistan/Vormsi kirst.

Talumuuseumi toimimise aluseks on vabatahtlik tegevus, mida on aastaid korraldanud VKÜ juhatus liikmed Marju Tamm ja Torbjörn Helgesson. Muuseumit hoiame korras ja avatud tänu külastajate piletirahale ning Vormsi valla ja Eestirootslaste Kultuuriomavalitsuse toetusele.

2000. aastal sai Vormsi Kodukandi Ühing (VKÜ) Svibys oleva Pearse talu omanikuks. Sellest ajast on talu jõudumööda taastatud ning tutvustatud Vormsit ja vormsirootslaste kultuuri ning ajalugu.

Pearse talu osteti põliselt vormsilaselt Silvi Astrid Mickelinilt. Aastate jooksul on talusse panustanud kümned ja kümned inimesed saarelt, Rootsist ja mujalt. Maist septembrini avatud muuseum on Vormsi värav – paljud alustavad või lõpetavad siin saare külastuse. Lugusid rääkiv muuseum annab taustateadmise, mis aitab mõista Vormsi eripära.

Vormsi Vallavolikogu kehtestas Rumpo külas Kruusaugu katastriüksusel Kruusaugu detailplaneeringu

Vormsi Vallavolikogu kehtestas 11.04.2025. a otsusega nr 11 Kruusaugu detailplaneeringu. Planeering hõlmab Vormsi vallas Rumpo külas katastriüksust 90701:002:0207, sihtotstarbega elamumaa. Planeeringuala suurus on 10660 m².

Detailplaneeringu eesmärgiks on Rumpo küla Kruusaugu maaüksusel ehitusõiguse määramine elamu ja kuni kuue abihoonde püstitamiseks, taristu lahendamine ning ranna ehituskeeluvööndi vähendamine. Detailplaneeringuga tehakse muudatus kehtiva Vormsi Vallavolikogu 14.06.2004 määrusega nr 8 kehtestatud Vormsi valla üldplaneeringus ehituskeeluvööndi vähendamise osas hoonestusalale ja juurdepääsuteele.

Planeeringu elluviimine elavdab eeldatavalt saare majandus- ja sotsiaalelu. Mõju looduskeskkonnale on vähene, kuna tegemist on üksikelanuga ja ehituskeeluvööndi vähendamisega on Keskkonnaamet nõus olnud. Hoonete projekteerimisel järgitakse kohalikke arhitektuurseid nõudeid seega ei mõju planeeringu elluviimine negatiivselt saarel väljakujunenud ehituskultuurile.

Planeeringumaterjalid on leitavad aadressil: <https://atp.amphora.ee/vormsivv/index.aspx?itm=281786>

Palju õnne,

Vormsi väarikad sünnipäevalapsed!

Märts

HELLE RINNAK
MALLE NURMSALU
ZEMFIRA TAMMIK
FELIKS PIIRAK
ELA STRENG
ENE SARAPUU

Aprill

IVAR-VELLO RINNE
VIKTOR KALDA
HETI NÄREP
JÜRI PAJUSTE
HARRI ROSENBLAD
NATAŠA VALM
MARJU OORN

Vormsi vald õnnitleb sünnipäevalapsi alates 70. juubelist.

Sündmused

Kavas võib tulla muudatusi, uuendatud sündmuste infot saab kodulehelt vormsi.ee/sundmused

Mai

3. mai kl 10-14 Vormsi kalmistu ja kirikuaia talgud

4. mai kl 11-12 jumalateenistus

6. mai kl 18-19.30 kino „Fränk“. Rahvamaja

9. mai kl 13.30-16.30 volikogu istung

9. mai kl 16-17 emadepäeva tähistamine. Esinemised, näitused, kaetud on kohvilaud. Vormsi kool

10. mai kl 12-15 Rälby kevadlaad

11. mai kl 11-12 jumalateenistus. Püha Olavi kirik

15.-17. mai kl 10-16 Vormsi talumuuseumi hooaja avamise talgud. Sviby

16. mai kl 17 näituse „Suised saarte sitsijakid“ (koostaja Aivi Tamm) ja talumuuseumi hooaja avamine. Vormsi talumuuseum, Sviby

16. mai kl 10.15-19.05 liikumiskonverents. Registreerimine 10. maini. Üritus on tasuta!

17. mai kl 20-21.30 mustlastantsude õhtu Magnushofis. Avatud puhvet, osalustasu annetusena. Suuremõisa

25. mai kl 14-15 jumalateenistus. Püha Olavi kirik

Juuni

1. juuni lastekaitsepäeva tähistamine

6. juuni kl 20-21 Mari Jürjensi kontsert. Piletid: fienta.com

7. juuni kl 12-16.30 Kreegi päevad: Kreegid Vormsil. Kultuurilooline retk Konstantin Kreegi ja Cyrillus Kreegi radadel. Lõunasupp ja sai kreegimoosiga ettetellimisel: ulle@vormsi.ee

7. juuni kl 11 Vormsi lasteaia lõpupidu. Lasteaia hoov

8. juuni kl 11-12 nelipüha jumalateenistus. Püha Olavi kirik

8. juuni kl 15-16 Kreegi päevad: kontsert „Vormsi viisid“. Piletid: piletikeskus.ee. Püha Olavi kirik

9. juuni kl 16 Vormsi kooli õppeaasta lõpetamine (1.-8. klass). Hullo kiigeplats

13. juuni kl 12-14 Vormsi kooli 9-klassi lõpuaktus. Vormsi kool

13. juuni kl 14.30-17.30 volikogu istung

14. juuni kl 12-13 leinapäev. Mälestussamba juures mälestatakse 1941. aasta 14. juuni küüditamise ohvreid

14. juuni kl 12-15 Vormsi kalapäev. Rälby

15. juuni kl 11-12 kolmainupüha jumalateenistus. Püha Olavi kirik

22. juuni kl 11-12 surnuaiapäha jumalateenistus. Vormsi kalmistu

23. juuni kl 12-13 võidupüha tähistamine. Küünalde ja pärja asetamine mälestussambale

23. juuni kl 20 Vormsi jaaniõhtu ansambliga Cantare. Meiupuu püstitamine, tantsuhoogu loovad segatantsurühm „Vormsi“ ja Vormsi noorte show-tantsurühm, mängud ja võistlused. Hullo kiigeplats